

Conferința națională militară de științe comportamentale, cu participare internațională

cu tema

*Abordări interdisciplinare ale sănătății comportamentale
și sănătății mintale în mediul militar*

REZUMATE

29-30 mai 2019, București

Organizatori

Centrul național militar de psihologie și sănătate comportamentală
Societatea de Psihologie Militară

Instituții partenere

Colegiul Psihologilor din România
Asociația Psihologilor din România

Cuprins

Cuvântul Comitetului de organizare
Comitetul științific și comitetul de organizare
Secretariatul tehnic și echipa de voluntari
Programul general al conferinței

State of the Art

Eyal Fruchter

Ion Dafinoiu

Mircea Miclea

Eugen Avram

Nadia Gorduza

Workshop-uri

Workshop-ul 1

Workshop-ul 2

Workshop-ul 3

Workshop-ul 4

Workshop-ul 5

Workshop-ul 6

Workshop-ul 7

Workshop-ul 8

Workshop-ul 9

Rezumatele lucrărilor

Stimați participanți și colegi,

Comitetul de organizare vă urează **BUN VENIT** la manifestările din cadrul celei de **a V-a Ediții a Conferinței naționale militare de științe comportamentale, cu participare internațională**, desfășurată la București, în perioada 29 – 30 mai 2019.

Prezența dumneavoastră este o onoare și o bucurie pentru noi.

Ediția a V-a a Conferinței propune ca temă „Abordări interdisciplinare ale sănătății comportamentale și sănătății mintale în mediul militar”, o temă deosebit de actuală pentru profesioniștii domeniului.

Pornind de la metodele, procedurile și tehnicile de pregătire, evaluare și intervenție specifice domeniului științelor comportamentale care sunt utilizate în mediul militar și finalizând cu abordări care integrează perspective interdisciplinare, cum ar fi terapia prin expunere în mediul virtual sau utilizarea platformelor online, vă invităm să analizăm împreună validitatea științifică a acestor demersuri și eficiența lor în practica din domeniul militar.

Respectând tradiția anilor anteriori, oferim practicienilor și viitorilor practicieni o serie de workshop-uri care vizează formarea și dezvoltarea unor competențe profesionale, relevante pentru științele comportamentale în context interdisciplinar.

De asemenea, și în acest an, continuăm seria de prezentări *State of the Art*, ca oportunitate de a cunoaște activitatea de cercetare științifică a unor experți români și străini consacrați și de a fixa informațiile cheie referitoare la diverse teme.

Doar prin participarea, implicarea și contribuția dumneavoastră, această conferință va fi an de an un eveniment de referință și de tradiție pentru practica profesională și de cercetare în științele comportamentale din domeniul militar.

Vă mulțumim pentru participare și vă dorim să aveți o experiență plăcută și utilă, pe parcursul conferinței!

Comitetul de organizare al Conferinței

Comitetul științific

Prof. univ. dr. Eugen Avram – Universitatea din București

Conf. univ. dr. Barbara Crăciun – Universitatea „Titu Maiorescu” din București

Prof. univ. dr. Ion Dafinoiu – Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Col. (rz.) Dr. Eyal Fruchter – Division Of Mental Health at

Rambam Health Care Campus, Israel

Prof. univ. dr. Irina Holdevici – Universitatea „Titu Maiorescu” din București

Col. dr. Vasile Marineanu – Centrul național militar de psihologie

și sănătate comportamentală

Prof. univ. dr. Mircea Miclea – Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca

Conf. univ. dr. Laurențiu Mincu – Universitatea din București

Col. dr. Adrian Prisăcaru – Centrul național militar de psihologie

și sănătate comportamentală

Prof. univ. dr. Mihaela Rus – Universitatea „Ovidius” din Constanța

Comitetul de organizare

Col. dr. Vasile Marineanu

Col. dr. Adrian Prisăcaru

Cdor Ciprian Hanciuc

Cdor Cristian Popescu

Lt. col. Iulian Țăranu

Lt. col. Andreea Bădoi

Mr. Cătălin Călin

Mr. Nicoleta Topoleanu

Cpt. Lorina Ariton

Lt. Anda Marin

Sl. ing. Vlăduț Bozdoc

Sl. Georgiana Strâmbeanu

F.p. Iona Voicu

Secretariatul tehnic

Col. dr. Gheorghe Chițu

Lt. col. Elena Pîrlitescu

Mr. Emilian Fîru

Cpt. Mihaela Opreșor

Cpt. Daniela Stanciu

P.c.c. Carina Arapu

P.c.c. Natalia Gologan

P.c.c. Carmen Iacob

P.c.c. Cristina Nae

P.c.c. Mirela Soare

Studenți voluntari în echipa de organizare

Fredy Dursan

Diana Marineanu

Denisa Oancea

Norbert Ioan Okros

Nicoleta Roșca

Mădălina Tănase

Maria Topală

Programul general al conferinței

Ziua I (29 mai 2019)		
08.00-09.00	Înregistrarea participanților	
09.00-10.00	Festivitatea de deschidere	Sala de Marmură
10.00-10.30	Fotografia de grup și coffee break	
10.30-13.30	Secțiunea <i>State of the Art</i>	Sala de Marmură
<p>- Col. (rz.) dr. Eyal Fruchter: <i>Understanding acute stress reaction, posttraumatic stress, resilience and posttraumatic growth</i></p> <p>- Prof. univ. dr. Ion Dafinoiu: <i>Utilizarea hipnozei în managementul durerii</i></p> <p>- Prof. univ. dr. Mircea Miclea: <i>Utilizarea platformelor online în psihoterapie</i></p> <p>- Prof. univ. dr. Eugen Avram: <i>Revizuirea modelului de evaluare a sănătății ocupaționale-evaluarea riscului și vulnerabilităților psihologice</i></p> <p>- Nadia Gorduza: <i>Utilizarea metodelor de psihoterapie prin expunere în mediul virtual</i></p>		
13.30-14.30	Masa de prânz	Sala Bizantină
14.30-16.30	Sesiune de Workshop-uri (W1, W2, W3)	
Workshop 1		Sala de Spectacole
<i>Utilizarea platformelor online în psihoterapie —</i>		
prof. univ. dr. Mircea Miclea		
Workshop 2		Sala de Marmură
<i>Reacția acută la stres, stresul posttraumatic, reziliența și dezvoltarea posttraumatică —</i>		
col. (rz.) dr. Eyal Fruchter		
Workshop 3		Sala Cinema
<i>Utilizarea hipnozei în managementul durerii —</i>		
prof. univ. dr. Ion Dafinoiu		
17.00-22.00	Cocktail	Sala Bizantină

Ziua a II-a (30 mai 2019)		
09.00-10.30	Dezbateri pe secțiuni	Sala de Spectacole
10.30-11.00	Coffee break	Sala Bizantină
11.00-13.00	Sesiune de Workshop-uri (W4,W5,W6)	
Workshop 4 <i>Autoreglarea stărilor psihice prin integrarea tehnicilor de mindfulness în pregătirea psihologică a militarilor – conf. univ. dr. Laurențiu C. Mincu</i>		Sala Cinema
Workshop 5 <i>Intervenții cognitiv-comportamentale tradiționale și moderne în ameliorarea stresului și creșterea rezilienței personalului militar – prof. univ. dr. Irina Holdevici și conf. univ. dr. Barbara Crăciun</i>		Sala de Spectacole
Workshop 6 <i>Factori de risc în accident și comportamente disfuncționale în trafic – prof. univ. dr. Mihaela Rus</i>		Sala Ștefan cel Mare
13.00-14.00	Masa de prânz	Sala Bizantină
14.00-16.00	Sesiune de Workshop-uri (W7, W8, W9)	
Workshop 7 <i>Utilizarea metodelor de psihoterapie prin expunere în mediul virtual – Nadia Gorduza</i>		Sala de Spectacole
Workshop 8 <i>Coaching emoțional pentru copiii personalului militar – Akane Yoshida și Franny Stewart</i>		Sala Ștefan cel Mare
Workshop 9 <i>Corectarea și reglarea experiențelor emoționale în domeniul militar - Aplicații ale Terapiei centrate pe scheme – Roxana Nicolau</i>		Sala Cinema

Eyal FRUCHTER

Invitatul special din acest an este col. (rz.) dr. Eyal FRUCHTER – director al Departamentului de sănătate mintală din cadrul Centrului medical Rambam-Haifa, fost șef al Departamentului de sănătate mintală al Forțelor Armate Israeliene.

Este cercetător și autor a peste 40 de articole în reviste de renume internațional, *peer reviewed*, a numeroase protocoale de intervenție în domeniul sănătății comportamentale, aplicate în mediul militar (SUA, Australia, Canada, Israel, Olanda etc.), fiind unul dintre cei mai reputați specialiști la nivel internațional în ceea ce privește intervenția în tulburările asociate traumei și factorilor de stres, primul ajutor psihologic, tehnici de creștere a rezilienței și de prevenție a tulburării de stres posttraumatic, precum și prevenția suicidului.

Ion DAFINOIU

Ion DAFINOIU este profesor universitar emerit în cadrul Facultății de Psihologie și Științe ale Educației (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), unde predă Psihoterapie și consiliere și Psihodiagnostic clinic. Profesorul Dafinoiu deține titlul de doctor în psihologie încă din anul 1996, cu teza „Rolul expectanțelor în evoluția comportamentului sugerat”. Principalele domenii de interes științific sunt: psihoterapia, hipnoza clinică, sugestibilitatea hipnotică și non-hipnotică.

Este autorul a numeroase cărți și articole științifice în prestigioase jurnale naționale și internaționale. Este membru fondator și președinte al Asociației Române de Hipnoză Clinică, Relaxare și Terapie Ericksoniană.

Utilizarea hipnozei în managementul durerii

Durerea este o construcție personală, ea ne însoțește pe fiecare dintre noi de la naștere până la sfârșitul vieții. Deși perspectiva medicinei occidentale asupra durerii este una preponderent somatică, biologică, majoritatea cercetărilor științifice din ultima vreme subliniază rolul factorilor psihologici: „Durerea este totdeauna subiectivă. Este indiscutabil o senzație care apare într-o parte sau mai

multe părți ale corpului, dar ea este totdeauna neplăcută și de aceea este și o experiență emoțională” (Merskey et al., 1994, 209–14). Durerea este deseori trăită în absența unei patologii sau vătămări din motive psihologice sau emoționale, de aceea „durerea este ceea ce spune pacientul că este” (McCaffrey and Beebe, 1989). Teoria porții de control lansată de Melzack & Wall și dezvoltările ei ulterioare propun un tablou coerent al felului în care factorii biologici și psihosociali sunt implicați în apariția și terapia durerii.

După o scurtă trecere în revistă a mecanismelor neuropsihologice ale durerii, autorul prezintă o serie de recomandări pentru utilizarea hipnozei și imageriei mentale în managementul durerii precum și tehnicile hipnoterapeutice cele mai utilizate în acest domeniu. Informațiile teoretice sunt ilustrate prin prezentarea unor cazuri clinice și demonstrații practice.

Mircea MICLEA

Mircea MICLEA este profesor universitar la Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației și coordonator de doctorat la școala doctorală de Științe Cognitive Aplicate. Prof. Miclea este psiholog principal cu experiență vastă de practician și formator în psihoterapie, fiind titular în cadrul Universității Babeș-Bolyai la mai multe discipline de specialitate și formator pentru alte cursuri acreditate de Colegiul Psihologilor din România.

Mircea Miclea este directorul unui centru privat de cercetare-dezvoltare în domeniul psihologiei, Cognitrom, unde a coordonat dezvoltarea mai multor platforme inovatoare de evaluare și intervenție psihologică computerizată pentru copii, adolescenți și adulți utilizate la nivel național, în instituții publice și private. Prof. Miclea este autor și coautor la numeroase lucrări științifice publicate în jurnale naționale și internaționale și membru fondator al jurnalului științific *Cognition, Brain, Behavior: An Interdisciplinary Journal*.

De curând, prof. univ. dr. Mircea Miclea este și laureatul Premiului Elisabeth Pilkington Rațiu pentru Sănătate Mintală 2017, o recunoaștere pentru „contribuția la dezvoltarea și promovarea intensivă a cercetării în domeniul Psihologiei, susținând avansarea cunoașterii precum și formarea tinerilor cercetători și specialiști“.

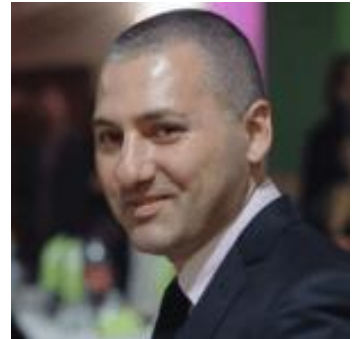
Utilizarea platformelor online în psihoterapie

Tehnologiile digitale oferă șansa resetării psihoterapiei, astfel încât ea să corespundă cerințelor generației digitale și condițiilor de viață din secolul 21. Ele

nu oferă doar o nouă formă de livrare a terapiei, ci o schimbare de paradigmă. Prezentarea arată care sunt schimbările de paradigmă și care este stadiul actual al cercetărilor implementaționale și de eficacitate referitoare la terapia prin platforme online. Se arată care este potențialul acestor platforme pentru recuperarea psihologică a militarilor din teatrele de operații. Se ilustrează prin soluțiile dezvoltate deja, Depreter și Paxonline.

Eugen AVRAM

Eugen AVRAM este prof. univ. dr. (din anul 2014), Director Departament Psihologie (din anul 2012), conducător de doctorat (din anul 2017) la Universitatea din București. Este fondator și coordonator (din anul 2014) al programului de master „Psihologia sănătății – cercetare clinică și optimizare comportamentală”.

Predă cursuri din aria psihologiei sănătății, managementului organizațional și psihologia personalității. Contribuțiile editoriale se înscriu în domeniile: psihologia sănătății, psihologie organizațională, personalitate. Cercetările efectuate vizează percepția riscului, comportamentul de siguranță. Lucările realizate sunt citate în studiile de profil (H-index = 5). Contribuțiile editoriale includ: 5 studii în reviste indexate Web of Science, 31 cărți (4 unic autor, 1 autor principal, 1 autor secund, 2 autor III), 23 cărți coordonator, 65 capitole în volume colective. De asemenea, a participat în 6 proiecte de cercetare și 6 proiecte de dezvoltare.

Revizuirea modelului de evaluare a sănătății ocupaționale-evaluarea riscului și vulnerabilităților psihologice

Prezentarea valorifică contribuțiile domeniului sănătății și siguranței ocupaționale în contextul cunoașterii psihologice a personalului militar. Modelul de evaluare psihologică în selecția personalului militar include un spectru mai larg de constructe, precum: competențe, simptome, factori psihologici care influențează starea de sănătate. Modelul de evaluare psihologică periodică a personalului militar poate include mai pregnant contribuțiile psihologiei sănătății ocupaționale, legislației în domeniul sănătății și securității în muncă. Domeniile de referință principale pe care dorim a le prezice sunt: comportamentul performanțial vs. slaba capacitate de răspuns la cerințele muncii, comportamentul de siguranță în muncă vs comportamentul riscant în muncă, cooperarea vs. necooperarea în relațiile profesionale, disciplină vs. indisciplină, starea de bine vs forme de disconfort semnificativ în contextul profesional.

Două arii de evaluare vor fi puse în discuție: (1) Evaluarea factorilor de risc comportamental - impactul potențial al individului asupra organizației; (2) Evaluarea vulnerabilității - impactul factorilor de mediu profesional asupra salariatului. În final, se arată importanța includerii în modelul de evaluare a demersului de transfer a datelor de la profilul psihologic către contextul muncii - cerințe și situații de muncă.

Nadia GORDUZA

Nadia GORDUZA, Medic Psihoterapeut & Coach, EMBA, www.idtherapy.ro. A absolvit Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” din București în 2000 și EMBA ASEBUSS în 2007. Este certificată la nivel internațional ca trainer și psihoterapeut în Terapie de Expunere Virtuală, Terapie de Cuplu prin Metoda Gottman și Psihoterapie

Scurtă Strategică.

Reprezintă în România Virtually Better Inc, Atlanta USA, primul institut de cercetare și dezvoltare programe de ”Virtual Exposure Therapy” pentru terapia Fobiilor Specifice, Adicțiilor, PTSD, Mindfulness și Relaxare și The Gottman Institute Seattle SUA, renumit la nivel mondial pentru terapia de cuplu și parenting. A absolvit High Clinical Master în Psihoterapie Strategică la Institutul de Psihoterapie Scurtă Strategică din Arezzo, Italia. A fondat *Id Therapy Bespoke Treatment Center* (www.idtherapy.ro), primul centru de soluții psihoterapeutice personalizate, consultanță psihologică și corporate din România creat pe conceptul inovativ de ”bespoke medicine”.

Ziua I (29 mai 2019), 14.30-16.30

Workshop-ul 1

Utilizarea platformelor online în psihoterapie

Formator: prof. univ. dr. **Mircea MICLEA**

Workshop-ul 2

Reacția acută la stres, stresul posttraumatic, reziliența și dezvoltarea posttraumatică

Formator: col. (rz.) dr. **Eyal FRUCHTER**

Workshop-ul 3

Utilizarea hipnozei în managementul durerii

Formator: prof. univ. dr. **Ion DAFINOIU**

Ziua a II-a (30 mai 2019), 11.00-13.00

Workshop-ul 4

Autoreglarea stărilor psihice prin integrarea tehnicilor de mindfulness în pregătirea psihologică a militarilor

Formator: conf. univ. dr. **Laurențiu C. MINCU**

Cornel Laurențiu Mincu este conferențiar universitar, doctor în psihologie în cadrul Departamentului de Psihologie, Facultatea de Psihologie și Științele Educației a Universității din București.

Predă cursurile Psihologie pozitivă și dezvoltare personală, Psihologie militară aplicată, Managementul stresului în activitățile de învățare, Psihologia succesului în carieră, Metodologia cercetării psihologice. Este psiholog cu drept de liberă practică în specialitățile: psihologie clinică, psihologie aplicată în domeniul securității naționale, psihologia muncii și organizațională. A participat la activități de formare continuă pentru domeniul intervențiilor clinice: training mindfulness, evaluare clinică, tehnici proiective, metode online pentru prevenția și tratamentul anxietății și depresiei, a susținut

workshop-uri tematice etc. Este membru al *American Mindfulness Research Association* (AMRA) și al *European Association of Methodology*.

În ultimul timp, utilizarea tehnicilor de mindfulness a luat o amploare fără precedent în peisajul intervențiilor evidence-based destinate reducerii și combaterii stresului profesional, prevenirii și tratamentului tulburărilor de anxietate, promovării sănătății, precum și creșterii generale a calității vieții. În acest context, organizațiile militare sunt tot mai mult interesate de implementarea unor programe de pregătire psihologică a militarilor pentru realizarea în cele mai bune condiții a obiectivelor specifice.

În cadrul acestui workshop, ne propunem prezentarea unor repere teoretice și metodologice ale intervenției mindfulness, având ca obiective:

- a) clarificarea noțiunilor de prezență, mindfulness, atenție conștientă și acceptare – din perspectiva modelului scientist practitioner;
- b) cunoașterea unor aspecte generale privind teoria, metodologia și unele aplicații practice ale tehnicilor de mindfulness;
- c) identificarea unor direcții și tendințe generale în dezvoltarea tehnicilor de mindfulness – studii și cercetări privind efectele tehnicilor de mindfulness în autoreglarea stărilor psihice;
- d) exersarea unor modalități de măsurare a capacității de conștientizare senzorial-somatică;
- e) realizarea de aplicații metodologice privind obiectivarea stărilor mindfulness cu instrumente validate științific;
- f) exersarea unor modalități de integrare a tehnicilor de mindfulness (cognitiv și emoțional) în intervențiile de pregătire psihologică a militarilor.

Workshop-ul 5

Intervenții cognitiv-comportamentale tradiționale și moderne în ameliorarea stresului și creșterea rezilienței personalului militar

Formatori: prof. univ. dr. **Irina HOLDEVICI** și conf. univ. dr. **Barbara CRĂCIUN** (Universitatea „Titu Maiorescu” București)

Irina HOLDEVICI este profesor universitar, doctor în psihologie și director al Departamentului de Psihologie și Psihoterapie în cadrul Facultății de Psihologie a Universității Titu Maiorescu din București. Predă următoarele discipline: Sugestiologie, Hipnoză clinică și Ericksoniană, Psihoterapii cognitiv-comportamentale, Aplicații clinice ale psihoterapiei cognitiv-comportamentale ș.a. Este psihoterapeut, formator și supervisor în hipnoză clinică, eriksoniană și psihoterapie

cognitiv-comportamentală. A realizat și publicat numeroase articole științifice, studii de cercetare și volume de specialitate privind psihologia clinică și psihoterapia. În 2008 a fost distinsă cu premiul Academiei Române „Constantin Rădulescu Motru”, pentru lucrarea „Consiliere și psihoterapie în situații de criză”.

Barbara CRĂCIUN este conferențiar universitar, doctor în psihologie în cadrul Departamentului de Psihologie și Psihoterapie, Facultatea de Psihologie a Universității Titu Maiorescu din București. Predă următoarele discipline: Bazele Terapiei Cognitive-Comportamentale, Metodologia cercetării în psihoterapie, Psihologie evoluționistă, Elemente de psihologie clinică și psihosomatică, Psihodiagnoză clinică etc. De asemenea este psihoterapeut și formator-supervizor în domeniul psihoterapiei și consilierii cognitiv-comportamentale, cu stagii de pregătire în Hipnoză clinică și eriksoniană, Terapia prin acceptare și angajament (ACT) și mindfulness. Din 2014 conduce Asociația de Psihofarmacoterapie și Științe Cognitive, coordonând programe de formare profesională în psihoterapia cognitiv-comportamentală. A publicat mai multe cărți și a realizat mai multe proiecte de cercetare care au fost materializate în numeroase articole științifice în reviste de specialitate interne și internaționale și este membru fondator și director executiv al Revistei *Romanian Journal of Cognitive-Behavioral Therapy and Hypnosis* (<http://www.rjcbth.ro/>).

Workshopul are ca obiectiv general explorarea, înțelegerea și utilizarea procesului cognitiv-comportamental tradițional cât și a procedeelelor specifice celui de al treilea val, respectiv tehnica mindfulness, ca practici valide în ameliorarea stresului și creșterea rezilienței personalului militar.

Este cunoscut faptul că strategiile cognitiv-comportamentale au o contribuție importantă în rezolvarea a numeroase probleme cu care se confruntă indivizii pe parcursul vieții lor, atât în mediul militar cât și în cel civil. Procesul cognitiv-comportamental aduce schimbări semnificative în viața oamenilor, multe dintre acestea fiind reflectate de recăștigarea și/sau dezvoltarea comportamentelor funcționale și reziliente.

Intervenția de tip mindfulness mizează pe o serie de elemente precum intenția, atenția, concentrarea și atitudinea subiecților, travaliul practic desfășurându-se prin intermediul acestora. Considerată în literatura de specialitate ca fiind o tehnică importantă, intervenția de tip mindfulness aduce oamenilor prin obiectivitatea aplicabilității sale o înțelegere profundă a experiențelor de viață și le

permite acestora să acționeze în noi modalități, obținând astfel o creștere a nivelului de autocompasiune și a celui de reziliență.

Workshopul se adresează atât personalului militar cât și studenților și masteranzilor de la psihologie, psihologilor, tuturor celor interesați de cunoașterea și experimentarea procesului cognitiv-comportamental funcțional și modern.

Workshop-ul 6

Factori de risc în accident și comportamente disfuncționale în trafic

Formator: prof. univ. dr. **Mihaela RUS** (Universitatea „Ovidius” din Constanța)

Prof. univ. dr. Mihaela RUS este președinte al Asociației PsihoTrafiQ, absolventă a Facultății de Psihologie și Științele Educației, Specializarea Psihologie, din cadrul Universității “Babeș Bolyai”, Cluj Napoca. În anul 2009, aceeași Universitate îi acordă titlul științific de doctor în psihologie, domeniul Psihologia muncii, industrială și organizațională. În prezent este profesor universitar la Universitatea Ovidius din Constanța, ocupând și funcția de prodecan.

Este autoare a unor cărți de specialitate și a peste 60 de studii și articole, publicate atât în țară cât și în străinătate. Este psiholog principal cu drept de supervizare în specializările psihologia muncii, organizațională și servicii, psihologia transporturilor, conferit de Colegiul Psihologilor din România și a susținut numeroase workshop-uri de formare profesională în cadrul conferințelor naționale și internaționale de psihologie, având peste 19 ani de expertiză în domeniul psihologiei transporturilor și psihologiei muncii.

Accidentul rutier figurează printre primele cauze de mortalitate din lume, după bolile cardio-vasculare și cele produse de diferite tumori. Factorii care concură la producerea accidentelor rutiere sunt de două categorii: factorii interni și factorii externi. Din categoria factorilor externi amintim: starea tehnică a autovehiculului, starea căii rutiere, condițiile meteorologice și de vizibilitate. Atunci când vorbim de factorii interni ne raportăm la conducătorul auto, producerea accidentelor rutiere fiind nemijlocit legată în proporție de peste 70% de capacitatea de conducere a celui aflat la volan. Totalitatea factorilor perturbatori ai capacității de conducere sunt de fapt elemente predispozante pentru accident. Starea de oboseală, consumul de alcool, droguri și medicamente sunt unii din factorii facilitatori ai vulnerabilității conducătorului auto față de accident. Willian

Haddon (1981) realizează o matrice de indentificare a acestor factori de risc, înainte și după accident, în relația conducător auto-autovehicul-mediu.

Prezentul workshop are ca scop analiza și identificarea împreună cu participanții la workshop a factorilor de risc în accidentele rutiere, precum și a unor situații disfuncționale din trafic, pornind de la analiza unui chestionar a atitudinilor disfuncționale în trafic, prezentând totodată metodele de intervenție specifice pentru modificarea acestor atitudini disfuncționale.

Competențe profesionale:

- Cunoașterea aspectelor legate de psihologia traficului, accident, factori favorizanți, atitudini în trafic;
- Cunoașterea aspectelor legate de prevenția și intervenția în dezvoltarea atitudinilor funcționale în trafic;
- Cunoașterea rolului psihologului în pregătirea și formarea conducătorilor auto, precum și gestionarea situațiilor de accident.

Ziua a II-a (30 mai 2019), 14.00-16.00

Workshop-ul 7

Utilizarea metodelor de psihoterapie prin expunere în mediul virtual

Formator: psihoterapeut **Nadia GORDUZA**

Participanții se vor familiariza cu aceste metode inovative de intervenție, precum și cu modul optim prin care acestea pot fi utilizate în beneficiul persoanelor care accesează servicii psihologice, explicate din prisma practicianului.

Workshop-ul 8

Coaching emoțional pentru copiii personalului militar

Formatori: traineri **Akane YOSHIDA** (SUA) și **Franny STEWART** (Australia)

Akane YOSHIDA - USA (MSc, PGCE, BA (Hons)) este trainer practicant certificat în coaching emoțional, atestată de către *Emotional Coaching UK*, având o experiență de peste opt ani ca profesor specialist în sprijin educațional în școli internaționale, lucrând, în special, cu copii cu vârste cuprinse între 3-15 ani, precum și cu familiile acestora. În prezent își desfășoară activitatea la *American International School of Bucharest*, în cadrul căreia are ca responsabilitate

consilierea profesorilor și a părinților pentru optimizarea performanței la clasă, facilitarea învățării și pentru dezvoltarea emoțională sănătoasă a copiilor, bazându-se pe tehnicile specifice coachingului emoțional validat științific.

Franny STEWARDT – AUS (BA Hons, Psychologist) este trainer practicant certificat în coaching emoțional, atestată de către Emotional Coaching UK, psiholog clinician, atât practicant cât și cercetător, cu o bogată experiență în lucrul cu copii, adolescenții și familiile acestora. În ultimii 3 ani și a desfășurat activitatea în calitate de consilier școlar în școli internaționale având ca domeniu de activitate optimizarea personală a profesorilor și părinților, sprijinindu-i în învățarea și aplicarea metodelor și tehnicilor de coaching emoțional în interacțiunile lor zilnice cu studenții și copiii.

Coachingul emoțional este o abordare modernă, de tip evidence-based, ce poate fi folosită în orice situație sau context, bazată pe cercetările lui John Gottman în cadrul Bath Spa University din Marea Britanie.

Coachingul emoțional, indiferent de categoria de vârstă căruia i se adresează, are ca obiectiv dezvoltarea deprinderilor necesare pentru un bun control al impulsurilor, amânarea gratificării imediate, optimizarea reglajului emoțional în situațiile relaționate cu stresul și evenimentele traumatice și focusarea atenției pentru timp îndelungat. Toate aceste deprinderi odată formate, au ca efect creșterea rezilienței, îmbunătățirea performanțelor academice, creșterea asertivității și îmbunătățirea calității vieții.

Workshopul este calibrat pe nevoile participanților, cu un limbaj accesibil, fiind astfel conceput încât să faciliteze asimilarea rapidă a principiilor și tehnicilor specifice coachingului emoțional. După o scurtă introducere în care vom discuta despre ce este coachingul emoțional și fundamentul științific al acestuia, cea mai mare parte a timpului va fi dedicată părții practic-aplicative, pe însușirea și exersarea tehnicilor de coaching emoțional specifice lucrului cu copiii.

Workshop-ul 9

Corectarea și reglarea experiențelor emoționale în domeniul militar - Aplicații ale Terapiei centrate pe scheme

Formator: psihoterapeut **Roxana NICOLAU**

Oamenii sunt atrași de profesiile militare din diferite motive și odată ce accesează acest domeniu ajung să lucreze într-un sistem complex ce funcționează pe baza regulilor ferme, a ierarhiei, a coeziunii de grup, a limitelor – toate acestea cu efect imediat asupra experiențelor emoționale.

Workshopul oferă o prezentare succintă privind conceptele de bază ale Terapiei centrate pe scheme și cum anume pot fi utilizate atunci când specificul profesiilor militare poate afecta strategiile de coping ale persoanelor implicate în sistem.

De la furia ca trăsătură la infracțiunile comise cu agresivitate în traficul rutier

Alexandru GĂIANU¹
Cezar GIOSAN²
Paul SÂRBESCU³

Șofatul agresiv este cel mai frecvent termen utilizat atunci când se face referire la comportamentul de conducere problematică. Infracțiunile sunt rezultatele comportamentale cele mai apropiate de conducerea problematică și conțin o componentă agresivă (Bogdan, Măirean, & Havârneanu, 2016; Dahlen & White, 2006; Deffenbacher, Deffenbacher, Lynch, & Richards, 2003; Nesbit, Conger, & Conger, 2007). Convingerile șoferului și atitudinea față de conducerea problematică sunt antecedente mai apropiate acestui comportament comparativ cu trăsăturile de personalitate (Fishbein, 2009). Prima ipoteză a studiului susține că variația rezultatelor comportamentale (infracțiuni, infracțiuni comise cu agresivitate sau din obișnuință), este explicată și de credințele comportamentale, normative sau de control, suplimentar față de furia ca trăsătură. A doua ipoteză susține că explicarea variației rezultatelor comportamentale se poate realiza printr-o combinație liniară dintre furia ca trăsătură și atitudinea față de comportament.

Într-un studiu transversal s-au administrat NEO IPIP (Goldberg et al., 2006), Driver Behaviour Questionnaire (DBQ) (Sârbescu, 2013) și un chestionar realizat în baza Teoriei comportamentului planificat (TPB) (Ajzen, 2006) unui eșantion de 224 șoferi, între 18 și 67 ani ($M = 39.18$, $SD = 11.15$). Pentru prima ipoteză s-au efectuat analize de corelație bivariante și regresii ierarhice, iar pentru a doua ipoteză s-au realizat mai multe analize de mediere, în baza modelului 4 din Process (Hayes, 2012). Furia ca trăsătură explică între 9% și 11% din variația rezultatelor comportamentale, iar constructele TPB, prin credințe comportamentale (atitudini), explică suplimentar între 8% și 11%. Atitudinea mediază relația dintre furia ca trăsătură și rezultatele comportamentale, aducând ca aport între 18% și 25% din efectul total. Astfel, o mare parte din variația rezultatelor comportamentale în traficul rutier poate fi explicată mai degrabă de furia ca trăsătură, decât de atitudine, cu atât mai mult cu cât componenta agresivă a rezultatelor comportamentale este mai mare. Cu toate acestea, influența atitudinii asupra relației dintre furia ca trăsătură și rezultatele comportamentale rămâne importantă, chiar

¹ Psiholog, Ministerul apărării naționale

² Prof. Univ. Dr., Departamentul de psihologie, Universitatea din București

³ Lect. Univ. Dr., Departamentul de psihologie, Universitatea de Vest din Timișoara

dacă controlul convingerilor comportamentale nu diminuează total șofatul agresiv. Probabil că șofatul agresiv este mai puțin intenționat decât alte comportamente investigate cu TPB. Rezultatele vor fi folosite într-o intervenție pentru a reduce șofatul agresiv.

Aggressive driving is the most frequently used term when it comes to problematic driving behavior. Violations are the behavioral outcomes closest to problematic driving and contain an element of aggression. Personality traits are also linked with problematic driving behaviors, while trait anger is associated with aggressive driving (Bogdan, Măirean, & Havârneanu, 2016; Dahlen & White, 2006; Deffenbacher, Deffenbacher, Lynch, & Richards, 2003; Nesbit, Conger, & Conger, 2007). Driver beliefs and attitudes towards problematic driving are the antecedents considered closer to this behavior compared to personality traits (Fishbein, 2009). The first hypothesis of the study is that behavioral, normative and control beliefs explain the variation in behavioral outcomes (violations, aggressive violations or ordinary violations), in addition to anger trait. The second hypothesis is that behavioral and normative beliefs mediate the relationship between anger and behavioral outcomes.

In this cross-sectional study, the NEO IPIP (Goldberg et al., 2006), Driver Behaviour Questionnaire (DBQ) (Sârbescu, 2013) and a TPB theory-based questionnaire (Ajzen, 2006) was used on a sample of convenience of 224 drivers, between the ages of 18 and 67 years ($M = 39.18$, $SD = 11.15$). For the first hypothesis, bivariate correlations and hierarchical regressions analyses were conducted, and for the second hypothesis mediation analysis were used (model 4 of Process) (Hayes, 2012). Trait anger explains between 9% and 11% of behavioral results, and TPB constructs, through behavioral beliefs (attitudes) have an increment of 8-11%. Attitudes mediate the relationship between trait anger and behavioral outcomes, driving between 18% and 25% of the total effect. Thus, more of the variance of behavioral outcomes in traffic can be explained through trait anger, rather than attitude, all the more so as the aggressive component of the behavioral outcome is higher. The influence of attitude over the relationship between trait anger and behavioral outcomes remain important, although controlling for behavioral beliefs does not diminish aggressive driving too much. Probably aggressive driving is less intentional than other behaviors investigated with TPB. The results will be used in a intervention to reduce aggressive driving.

Riscurile psihosociale și stresul în muncă – abordarea acestei dimensiuni de sănătate și securitate în organizații

Raluca Maria IORDACHE¹,
Viorica PETREANU²,
Delia Cristina MIHĂILĂ³

Expunerea lucrătorilor la riscuri psihosociale reprezintă una dintre principalele caracteristici ale lumii actuale a muncii. Fundația Europeană pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Muncă și Viață a dezvoltat o serie de studii arătând că aproape un sfert (28%) dintre lucrătorii europeni sunt expuși la stres în muncă. Acest fapt arată că stresul reprezintă a doua cea mai frecventă problemă de sănătate profesională, după afecțiunile musculoscheletice.

De aceea, conștientizarea tuturor factorilor interesați și implicați în asigurarea sănătății, securității și stării de bine în muncă asupra factorilor de risc de natură psihosocială și a efectelor acestora asupra sănătății angajaților și a eficienței organizației, reprezintă obiective importante ale cercetării aplicative și managementului organizațional.

În acest context, în cadrul Laboratorului de Ergonomie al Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Protecția Muncii „Alexandru Darabont” a fost elaborat un ghid, cu scopul de a oferi organizațiilor un instrument util în demersul de prevenire a riscurilor profesionale psihosociale. Ghidul conturează cadrul teoretic și practic referitor la expunerea lucrătorilor din România la riscuri psihosociale stres, hărțuire și violență la locul de muncă.

Employees' exposure to psychosocial risks represents one of the most important characteristics of present world of work. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions series of surveys showed about a quarter of European workers exposed to work stress. According to the EU Labour Force Survey on health and safety at work, approximately 28% of the persons with a work-related health problem experienced stress as the main health problem. This implies that stress was the second most frequently reported main work-related health problem after musculoskeletal health problems. Therefore, the

¹ dr. psih., cercetător științific II, Institutul Național de Cercetare – Dezvoltare pentru Protecția Muncii, iorraluca@yahoo.com, +40 21 313 17 28

² cercetător științific II, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Protecția Muncii, vioricapetreanu@yahoo.com, +40 21 313 17 28

³ medic, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Protecția Muncii, diacris8@gmail.com, +40 21 313 17 28

awareness of all stakeholders involved in ensuring safety, health and well-being at work on psychosocial risk factors and their effects on both employees' health and organizational productivity represents important objectives in applied research and development and organizational management as well.

In this context, the Ergonomics Laboratory of The National Research and Development Institute for Occupational Safety and Health "Alexandru Darabont" developed an extensive guide in order to offer a tool for companies in their approaches to prevent the occupational risks, especially the psychosocial ones. The guide outlines the theoretical and practical framework of Romanian workers' exposure to psychosocial risks, stress, harassment and violence at work.

Validarea unui protocol de intervenție transdiagnostică pentru tulburările emoționale

Col. dr. Vasile MARINEANU¹

Col. dr. Gheorghe CHIȚU²

Marieta SERAC³

Intervențiile transdiagnostice au ca scop identificarea proceselor de bază într-o serie de tulburări emoționale și dezvoltarea unor tratamente care să le adreseze. Lucrarea prezentă urmărește să ofere o imagine de ansamblu asupra a șapte factori comuni tulburărilor emoționale (depresie, anxietate și furie), care vor fi utilizați ca ținte ale tratamentelor transdiagnostice: nevrotismul (Widiger & Smith, 2008; Rosellini & Brown, 2011), sensibilitatea la anxietate (Peterson & Reiss, 1987), experiența de evitare (Hayes-*et al.*, 2006, Chawla & Ostafin, 2007), ruminația (Van der Does & Williams, 2003), îngrijorarea (Segerstrom, *et al.* 2000; Barlow, 2002), gândirea negativă repetitivă (Ehring & Watkins, 2008) și intoleranța la incertitudine (Naragon-Gainey & Watson, 2016).

Acești factori au fost evaluați pe un eșantion de 406 militari, folosind versiunile românești ale Chestionarului de acceptare și acțiune (the Acceptance and Action Questionnaire – AAQ), Indexul de senzitivitate la anxietate (the Anxiety Sensitivity Index – ASI), Indexul Leiden al senzitivității la depresie (the Leiden Index of Depression Sensitivity – LEIDEN-R), Scala de intoleranță la incertitudine (Intolerance of Uncertainty Scale – IUS), Chestionarul de gândire perseverativă (Perseverative Thinking Questionnaire – PTQ) și Chestionarul Penn-State al îngrijorării (Penn-State Worry Questionnaire – PSWQ), împreună cu Chestionarul Neo-FFI, Inventarul Beck pentru depresie (BDI), Inventarul de anxietate (STAI), Inventarul de expresie a furiei (STAXI-II) și o secțiune de date demografice.

Dezvoltări ulterioare ale acestui studiu își propun testarea unor protocoale de intervenție transdiagnostice bazate pe modelul cognitiv-comportamental, precum și studiul impactului intervenției în tratarea tulburărilor emoționale pentru a determina dacă rezultatele intervenției sunt sustinabile pe parcursul unui an.

¹ Centrul național militar de psihologie și sănătate comportamentală

² Centrul național militar de psihologie și sănătate comportamentală

³ Centrul național militar de psihologie și sănătate comportamentală

The Validation of a Transdiagnostic Intervention Protocol for Emotional Disorders in Military Settings

Rather than thinking of mental health issues as separate entities there is an increasing awareness related to common mechanisms that operate across psychological problems (Harvey *et al.*, 2004). In this respect, transdiagnostic interventions seek to identify core processes across a range of emotional disorders and to develop a treatment that targets them. The present work aimed to provide an overview of seven factors, common to different emotional disorders (depression, anxiety, and anger), that will be used as transdiagnostic treatment targets: neuroticism (Widiger & Smith, 2008; Rosellini & Brown, 2011), anxiety sensitivity (Peterson & Reiss, 1987), experiential avoidance (Hayes-*et al.*, 2006, Chawla & Ostafin, 2007), rumination (Van der Does & Williams, 2003), worry (Seegerstrom, *-et al.* 2000; Barlow, 2002), repetitive negative thinking (Ehring & Watkins, 2008), and intolerance of uncertainty (Naragon-Gainey & Watson, 2016). These factors were evaluated, on a sample of 400 active duty military personnel, using the Romanian versions of the Acceptance and Action Questionnaire (AAQ), Anxiety Sensitivity Index (ASI), Leiden Index of Depression Sensitivity (LEIDEN-R), Intolerance of Uncertainty Scale (IUS), Perseverative Thinking Questionnaire (PTQ) and Penn-State Worry Questionnaire (PSWQ), along with Neo-FFI Questionnaire, Beck Depression Inventory (BDI), State-trait Anxiety Inventory (STAI), State-trait Anger Expression Inventory (STAXI-II) and a demographics section. Analysis of internal consistency among the items and confirmatory factor analysis were performed. As work in progress, this study includes transdiagnostic cognitive and behavioral intervention protocols, consisting of several modules that address the factors described before and follow-ups for the intervention in order to maintain the results at three months and six-months. Further research should assess the impact of this intervention in treating emotional disorders and determine whether the results are sustained at a one-year period.

Autopsia psihologică a cazurilor de suicid în Armata României

Col. dr. Vasile MARINEANU¹

Col. dr. Adrian PRISĂCARU²

Mr. Cătălin CĂLIN³

Cpt. Lorina ARITON⁴

Indiferent de etapa istorică, antichitate sau modernitate, comportamentul suicidar a constituit una dintre cele mai provocatoare teme. Statisticile Organizației Mondiale a Sănătății consideră suicidul *o problemă majoră de sănătate publică*.

În cele mai multe cazuri, estimarea sau predicția comportamentului suicidar este foarte dificil de realizat, la fel ca și stabilirea unui profil al persoanei cu intenții de suicid. Putem, însă, încerca reconstituirea aspectelor de natura psihologica ale vieții persoanei decedate, prin tehnica numită ”autopsie psihologică”.

Ne propunem ca, prin demersul nostru, să oferim un instrument ușor de utilizat, pragmatic, validat, destinat investigării cauzelor suicidului, plecând de la analiza elementelor cognitive, afective și comportamentale, precum și a evenimentelor anterioare producerii suicidului. Scopul acestui instrument este de a elabora o schemă a factorilor de natură psihologică, socială sau contextuală existente, atât înaintea, cât și în timpul comiterii faptei.

În baza concluziilor obținute se pot elabora programe de intervenție primară, de optimizare și dezvoltare personală și de creștere a eficienței organizaționale, pentru reducerea unor vulnerabilități psihologice sau organizaționale, precum și pentru formarea unor abilități de coping adaptativ, în vederea prevenției comportamentului suicidar.

Psychological Autopsy of Suicidal Cases

Regardless of the historical stage, antiquity or modernity, the suicidal act has been one of the most challenging themes. The World Health Organization statistics consider suicide a major public health issue.

¹ Centrul național militar de psihologie și sănătate comportamentală

² Centrul național militar de psihologie și sănătate comportamentală

³ Centrul național militar de psihologie și sănătate comportamentală

⁴ Centrul național militar de psihologie și sănătate comportamentală

Oftentimes, the estimation or prediction of the suicidal act is very difficult to achieve, just as it is setting a profile of a person with suicidal intentions. But we can try to reconstitute the psychological aspects of the deceased's life through the technique called "The Psychological Autopsy".

Our approach aims to provide a simple, pragmatic, evidence based tool, meant to investigate the causes of suicide through the analysis of the cognitive, affective and behavioral elements, as well as the events prior to the suicide. The purpose of this tool is to draw up a schem of the existing psychological, social or contextual factors both prior and during the act.

Based on the conclusions drawn, programs of primary intervention, optimization and personal development and of increasing organizational efficiency can be developed, in order to reduce psychological and/or organizational vulnerabilities, to develop adaptive coping skills that would prevent suicidal behavior.

Fișa de evidență a caracteristicilor comportamentale și Fișa de consiliere psihologică individuală -noi instrumente de evaluare și intervenție psihologică-

Col. dr. Vasile MARINEANU¹

Col. dr. Adrian PRISĂCARU²

Mr. Nicoleta TOPOLEANU³

Slt. Georgiana STRĂMBEANU⁴

Construcția instrumentelor menționate în titlul lucrării a fost inspirată de modelele teoretice care vizează adaptarea profesională, înțelegând ca relație între factorii individuali și cei organizaționali, materializată printr-o serie de răspunsuri de natură adaptativă vs. dezadaptativă.

În literatura de specialitate, adaptarea este abordată prin diverse modele teoretice, însă cele care susțin și explică cel mai bine construcția instrumentelor sunt: Teoria Minnesota a adaptării la muncă (Dawis, 2004; Dawis, England & Lofquist, 1964; Dawis, Lofquist & Weiss, 1968), care prezintă adaptarea pe baza concordanței dintre contextual organizațional și personalitatea profesională și teoriile sistemelor de avertizare și intervenție timpurie (Walker, Alpert, Kenedy, 2000), care explică modalitatea prin care identificarea și monitorizarea timpurie a unor comportamente dezadaptative, precum și intervenția în scop profilactic, pot contribui la adaptarea eficientă a individului în mediul organizațional.

Lucrarea de față își propune să prezinte cele două instrumente care vizează prevenirea și intervenția asupra comportamentelor disfuncționale care pot influența activitatea profesională a militarilor, implicând în acest demers și comandanții/șefii nemijlociți.

Elaborarea acestor instrumente a venit din nevoia orientării serviciilor de asistență psihologică, prin programe de prevenție și suport, către militarii care pot prezenta un risc crescut pentru sine și pentru organizația din care fac parte.

Totodată, în funcție de gravitatea sau intensitatea simptomatologiei pot fi luate măsuri imediate precum consilierea, monitorizarea, includerea în programe de dezvoltare personală și psihoterapia.

¹ Centrul național militar de psihologie și sănătate comportamentală

² Centrul național militar de psihologie și sănătate comportamentală

³ Centrul național militar de psihologie și sănătate comportamentală

⁴ Centrul național militar de psihologie și sănătate comportamentală

The Behavioral Characteristics Record Sheet and The Individual Psychological Counseling Sheet New Instruments for Psychological Assessment and Intervention

The construction of these instruments was inspired by the theoretical models of professional adjustment seen as a relationship between individual and organizational factors, materialized in adaptive vs. non-adaptive responses.

Adjustment is approached by many theoretical models, but the instruments were developed based on The Minnesota Theory of Work Adjustment-MTWA (Dawis, England & Lofquist, 1964; Dawis, Lofquist & Weiss, 1968; Dawis, 2004), on the concept of correspondence between individual and organizational characteristics and by the Early Warning and Intervention System Theory (Walker, Alpert, Kennedy, 2000), which state that early identification, monitoring and intervention in correcting maladaptive behaviors can contribute to the individual adjustment to organizational environment.

The purpose of this paper is to present two instruments designed to assist both the unit psychologists and the commanders, in order to offer relevant psychological support and to prevent maladaptive behaviors of our personnel, that might interfere with work activities and private life.

The instruments were created to fulfill a need that exists in the Romanian Armed Forces, in order to focus our preventive and psychological support programs on those militaries who present a risk for themselves, for their fellow colleagues and for the organization.

In addition, depending on the symptoms' gravity and intensity, appropriate measures can be taken, such as counseling, personal development programs and psychotherapy.

Perspective psihologice ale calității vieții de la general la particular

Maria Monica NĂSTASĂ¹

Ana Daniela URSU²

Calitatea vieții reprezintă un concept multifacțat, anevoie de măsurat, îndelung discutat și analizat în literatura de specialitate.

Lipsa unui consens cu privire la conceptualizarea și operaționalizarea stării de bine, a satisfacției cu viața și a calității vieții, precum și a granițelor conceptuale greu de trasat între acestea ne plasează în fața unei eterogenități pronunțate a literaturii de specialitate.

În sens larg, aceasta este dominată de două perspective: o conceptualizare a stării de bine sau a satisfacției cu viața în termeni pozitivi, incluzând indicatori precum emoțiile și gândurile pozitive, și o conceptualizare în termeni negativi, ce are în vedere stresul ocupațional resimțit de cadrele didactice și sindromul epuizării profesionale, cu cele trei componente ale sale: epuizarea emoțională, depersonalizarea și percepția ineficienței profesionale (Maslach & Leiter, 2008; Renshaw, Long, & Cook, 2015). Lucrarea de față vizează aspecte ce țin de interacțiunea muncă-viață personală și satisfacția cu viața la cadrele didactice, rolul moderator al autoevaluărilor central.

Psychological Perspectives of The Quality of Life from General to Particular

The quality of life is a multifaceted concept, difficult to measure, long discussed and analyzed in the literature.

The lack of consensus on conceptualizing and operationalizing the state of well-being, satisfaction with life and quality of life, as well as the conceptual boundaries that are difficult to draw between them place us in the face of a pronounced heterogeneity of the literature.

In a broad sense, it is dominated by two perspectives: a conceptualization of well-being or life satisfaction in positive terms, including indicators such as positive emotions and thoughts, and a conceptualization in negative terms, which takes into account the occupational stress experienced by the staff didactic and occupational exhaustion syndrome, with its three components: emotional exhaustion, depersonalization and perceptions of professional inefficiency

¹ Psiholog principal, drd. Universitatea București – Facultatea de Psihologie și Științele Educației – Cabinet Individual de Psihologie “Năstasă Maria Monica”

² Psiholog autonom – Psihologia muncii și organizațională - Cabinet Individual de Psihologie „Năstasă Maria Monica”

(Maslach & Leiter, 2008; Renshaw, Long, & Cook, 2015). This paper focuses on issues related to the interaction of work-life and life satisfaction with the teaching staff, the role of moderator of central self-evaluation.

Validarea predictivă a chestionarului de evaluare a climatului organizațional ECO

Elena PÎRLITESCU¹

Studiul de validare predictivă a avut ca scop estimarea performanței personalului din armată prin nivelul climatului organizațional. Performanța organizațională se reflectă atât în rezultatele obiective ale activităților, cât și în indicatori organizaționali: fluctuația și retenția de personal, nivelul motivației profesionale. Acești indicatori sunt preziși de către nivelul angajamentului organizațional și al implicării în muncă, precum și de tipul comportamentelor organizaționale, civice sau contraproductive. Studiul s-a concretizat prin măsurarea acestor indicatori organizaționali cu următoarele scale: *chestionarul de evaluare a climatului organizațional* elaborat de către prof. univ. dr. Ticu Constantin, care a fost validat și etalonat pe populația militară a Armatei României; chestionarul de evaluare a implicării în muncă (*Utrecht Work Engagement Scale*, Schaufeli și Bakker, 2003); scala de evaluare a angajamentului organizațional afectiv, de continuitate și normativ (*Organisational Commitment Scale*, Meyer și Allen, 1997); scala de verificare a comportamentelor contraproductive (*Counterproductive Work Behaviour Checklist*, Spector et al., 2006), pe o populație de 463 de militari din unități operative ale armatei.

Rezultatele studiului au relevat consistența internă bună a scalelor și demonstrează puterea relației dintre climatul organizațional și performanța contextuală. Analizele de regresie simplă aduc argumente în favoarea validității instrumentului de evaluare a climatului organizațional: 30% din variația angajamentului organizațional este explicată de variația nivelului climatului organizațional, percepția pozitivă a climatului organizațional este importantă mai ales pentru atașamentul emoțional al indivizilor față de unitate și identificarea cu valorile organizaționale ($R^2 = .32$); 34% din variația nivelului de implicare în muncă este explicată de variația nivelului climatului organizațional și doar 5% din variația ponderii comportamentelor contraproductive fiind explicată de variația nivelului climatului organizațional, acestea fiind relaționate mai ales cu diferențele interindividuale de personalitate și de coping adaptativ.

¹ Centrul național militar de psihologie și sănătate comportamentală

Predictive Validation of the Organizational Climate Evaluation Questionnaire

This validation study had the main goal to estimate the military personnel performance through organizational climate level. Organizational performance could be evaluated by the objective work results and organizational indicators like dynamics and personnel retention and the level of professional motivation. Those indicators are predicted by the level of organizational engagement and work engagement, and, also, by the civic and counterproductive organizational behavior. In this respect, we measured these indicators with *Organizational Climate Evaluation Questionnaire* (Ticu Constantin, 2008), *Utrecht Work Engagement Scale* (Schaufeli and Bakker, 2003), *Organizational Commitment Scale* (Meyer and Allen, 1997), and *Counterproductive Work Behavior Checklist* (Spector et al., 2006). The population study was composed by 463 military who activate in operational units of the Romanian Armed Forces.

The results revealed the very good internal consistency of the scales and emphasize the power of the relation between organizational climate and contextual performance. The results of the simple regression analysis give arguments for the validation of the Organizational Climate Evaluation Questionnaire: 30% from the organizational engagement variation is explained by the organizational climate variation, the positive perception of the organizational climate is important especially for the emotional attachment to the unit and identification with organizational values ($R^2 = .32$); 34% from the work engagement variation is explained by the organizational climate variation, and only 5% from the total the counterproductive behaviors (absenteeism, delays, lack of work engagement) being explained by the organizational climate variation, these behaviors being related more with individual differences like personality and coping styles.

Valorile sociale ale personalului militar

Cdor Cristian POPESCU¹

Lt. Anda MARIN²

Această lucrare își propune să investigheze valorile sociale ale personalului militar român. Valorile reprezintă constructe latente care determină atitudinile și comportamentele indivizilor (Voicu, 2010). Deși studiul valorilor sociale cunoaște o tradiție consacrată în sociologie, existând cercetări periodice ample la nivel internațional și european care includ și România (*World Values Survey*, *European Values Survey*, *European Social Survey*), la nivelul populației militare, tema are un caracter de noutate.

Utilizând metoda anchetei sociologice pe bază de chestionar administrat unui eșantion reprezentativ (1270 de militari), ne propunem să descriem populația militară, utilizând teoria valorilor universale (Shalom H. Schwartz, 1992, 1994). De asemenea, comparăm populația militară și cea națională pe baza mediilor fiecărei valori universale.

Social Values Among Military Personnel

This paper aims to examine the social values of Romanian military personnel. Values are latent constructs to manifest through behaviors and attitudes (Voicu, 2010). Although there is a prominent field of sociological research on this topic, best-known international and European research projects being *World Values Survey*, *European Values Survey* and *European Social Survey*, there is a lack of research on military population.

Using a survey design, applied on a representative sample of militaries (n=1270), we describe the military population based on Shalom H. Schwartz's theory of basic human values (1992, 1994). Secondly, we compare the military population to national population by mean values of each universal value.

¹ Centrul național militar de psihologie și sănătate comportamentală

² Centrul național militar de psihologie și sănătate comportamentală

Sunt afecțiunile dermatologice boli psihosomatice?

Prof.dr. Ruxandra RĂȘCANU¹
Psiholog Dr. Mirona MARCU VĂLEAN
Psiholog Dr. Barbara CRĂCIUN,
Psiholog Drd. Constantin GOGORIȚĂ
Drd. Alina CHIRACU

Viața în complexitatea ei accentuată în ultimele decenii, ne arată că există o gamă largă a modalităților de frustrare, tristețe, depresie, nemulțumiri, eșecuri etc. care determină manifestări și trăiri intense, de tip derapaj comportamental și cazuri izolate la limita psihopatologiei cu psihosomatica.

În lucrarea noastră, am încercat să demonstrăm că nu există doar diagnoză și tratament medicamentos pentru orice disfuncție fără „atingerea” frontierei somatice.

Are the Dermathological Diseases Psychosomatic Disorders?

Life became more and more complex, especially in the last decades. We can watch a large range of states like frustration, sadness, depression, dissatisfactions, failures etc. which determine deep reactions and intense feelings like behavioral breakdown and isolated cases at the border between psychopathology and psychosomatic.

In our work, we have tried to demonstrate that there can not be diagnostic and medical treatment for any dysfunction without "touching" the somatic frontier.

¹ Universitatea din București

Investigarea rolului solicitărilor postului privind atributele psihologice (complexitatea slujbei, procesarea informațiilor, rezolvarea de probleme) și al capitalului psihologic pozitiv în implicarea în experiențe de recuperare din muncă

Psiholog Maria TELECAN¹
Lector univ.dr. Claudia Lenuța RUS²

Integrând elemente din abordările motivaționale ale designului muncii, ale domeniului disciplinar al comportamentului organizațional pozitiv și ale teoriilor privind recuperarea din muncă, studiul de față a investigat rolul solicitărilor postului privind atributele psihologice (complexitatea slujbei, procesarea informațiilor, rezolvarea de probleme) și al capitalului psihologic pozitiv în predicția implicării în experiențe de recuperare din muncă (globală și multidimensională – e.g., detașare psihologică, relaxare, experiențe de măiestrie, control).

Datele au fost colectate de la 175 de angajați (42 de participanți din categoria personalului navigant iar 133 de participanți din categoria personalului non – navigant), printr-un design de cercetare transversal, utilizând următoarele instrumente de măsurare cu auto-raportare: Positive Capital Questionnaire – 12 (Luthans, Avolio & Avey, 2007), scalele privind complexitatea slujbei, procesarea de informații și rezolvarea de probleme din Work Design Questionnaire (Morgeson & Humphrey, 2006), Work Recovery Scale (Sonnentag & Fritz, 2007).

Rezultatele analizelor de regresie liniară ierarhică indică faptul că nu toate solicitările postului privind atributele psihologice sunt asociate semnificativ cu implicarea în experiențe de recuperare considerată la nivel global și multidimensional. Totodată, capitalul psihologic pozitiv nu a fost asociat semnificativ doar cu detașarea psihologică. Ulterior, au fost discutate implicațiile teoretice, metodologice și practice ale acestor rezultate și propuse direcții de cercetare viitoare.

Integrating elements of motivational approaches on work design, positive organizational behavior and theories on work recovery, the present study investigated the predictive role of job knowledge characteristics (job complexity, information processing, problem solving) and positive psychological capital on

¹ Ministerul Apărării Naționale

² WOP – RC, Departamentul de Psihologie, Universitatea Babeș – Bolyai

engagement in work recovery experiences (global and multidimensional - e.g., psychological detachment, relaxation, mastery experiences, control).

Data were collected from 175 employees (42 participants from flight crew personnel and 133 participants from non – flight crew personnel), using a cross-sectional design and the following self-report instruments: Positive Capital Questionnaire – 12 (Luthans, Avolio & Avey, 2007), Job complexity, Information processing and Problem solving scales from Work Design Questionnaire (Morgeson & Humphrey, 2006), Work Recovery Scale (Sonnentag & Fritz, 2007).

Results of the hierarchical linear regression analyses revealed that not all the job knowledge characteristics were significantly associated to engagement in work recovery experiences considered both from the global and the multidimensional perspective. Also, positive psychological capital was not significantly associated only to psychological detachment. Ulterior, theoretical, methodological, and practical implications of these findings were discussed and future studies were proposed.

Abordarea participativă bazată pe comunitate: potențiale aplicații în cercetarea sociologică din mediul militar

Ilona VOICU¹

Cercetarea participativă bazată pe comunitate (CBPR) reprezintă o abordare relativ nouă în cercetările din domeniul social. Dezvoltată, inițial, în zona problemelor de sănătate ale unor comunități, CBPR propune o perspectivă novatoare în discursul metodologic, prin aducerea în prim-planul discuțiilor a existenței unor distorsiuni subsumate abordărilor clasice: relații cercetător – populație cercetată marcate, adesea, de inegalitate, tensiuni și dezechilibre de putere, prin rezultate ale cercetării care aduc doar beneficii academice, fără niciun efect sau cu efecte minime asupra stării de fapt a comunității respective. Definită ca „o abordare colaborativă, care implică în mod echitabil toți partenerii în procesul de cercetare și care recunoaște punctele forte pe care le aduce fiecare” (Minkler și Wallerstein, 2011, p. 5), CBPR pleacă de la principiul general conform căruia trebuie să existe un parteneriat real între cercetător(i) și membrii comunității evaluate, în toate etapele cercetării. Acest parteneriat trebuie să se concretizeze în beneficii mutuale (academic și de dezvoltare a comunității respective, deopotrivă).

Posterul prezintă, într-o manieră succintă, principalele elemente de noutate aduse de CBPR, rolurile și beneficiile asociate, precum și o serie de potențiale arii de aplicabilitate în cercetarea sociologică din domeniul militar, în care abordarea se poate dovedi benefică atât din perspectivă științifică, cât și pentru rezolvarea unor probleme de ordin practic.

Community-based participatory research (CBPR) represents a relative new approach in social research field. Initially developed in some communities' health area, CBPR introduces an innovative perspective in the methodological discourse, underlining the distortions subsumed to the classic perspective: researcher – community relationships marked by inequalities, tensions and unbalanced power, due to the fact that, often, the research results generate only academic benefits, without any or less effects on the community state of fact. Defined as a "collaborative approach to research, that equitably involves all partners in the research process and recognizes the unique strengths that each brings" (Minkler &

¹ Sociolog, Centrul național militar de psihologie și sănătate comportamentală/MAPN.

Wallerstein, 2011, p. 5), CBPR starts from the general principle that a genuine partnership between researcher(s) and community is necessary, in all phases of the research. This partnership has to conduct to mutual benefits (for academic and for community as well).

The poster presents, in a brief manner, the main new aspects bring by the CBPR approach, roles and benefits associated with CBPR, and a few potential areas of interest for the sociological research in the military, where this approach could be beneficial, at a scientific level, as well as in order to solve some practical issues.